

EGZEKUCJA Z RACHUNKU BANKOWEGO

Komentarz

Michał Mikołajczak

KOMENTARZE

EGZEKUCJA Z RACHUNKU BANKOWEGO

Komentarz

Michał Mikołajczak

KOMENTARZE

Wolters Kluwer

WARSZAWA 2022

Stan prawny na 15 sierpnia 2022 r.

Wydawca

Anna Kubuj-Kacperek

Redaktor prowadzący

Dorota Lebedzińska

Opracowanie redakcyjne

Violet Design

Projekt okładek serii

Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

prawolubni[♥]

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujemy prawo i własność

Więcej na www.legalnakultura.pl

Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2022

ISBN 978-83-8286-714-5

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 728 313 462

e-mail: PL-ksiazki@wolterskluger.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	15
---------------------	----

**Ustawa
z dnia 17 listopada 1964 r.
Kodeks postępowania cywilnego**

Art. 889. [Zajęcie]	19
Przedmiot zajęcia	20
Rachunki wspólne	29
Rachunki o charakterze oszczędnościowym	30
Określenie dłużnika	31
Właściwość miejscowa komornika	32
Sposób doręczania pism w postępowaniu egzekucyjnym z rachunku bankowego	32
Zakres zajęcia	33
Skutki zajęcia wierzytelności z rachunku bankowego. Zakaz dokonywania wypłat z rachunku	43
Obowiązek poinformowania komornika o wystąpieniu przeszkody w realizacji zajęcia	46
Rachunki, do których wystawiono dowody imienne	50
Egzekucja świadczeń alimentacyjnych, rentowych, powtarzających się oraz w walucie obcej	51
Zbieg egzekucji komorniczych	51

Art. 889 ¹ . [Waluta]	54
Świadczenie pieniężne podlegające spełnieniu w złotych lub walucie obcej (bez tzw. klauzuli zapłaty rzeczywistej)	54
Świadczenie pieniężne podlegające spełnieniu wyłącznie w walucie obcej, ale innej niż waluta zajętego rachunku	55
Świadczenie pieniężne podlegające spełnieniu wyłącznie w walucie obcej, w której jest prowadzony rachunek	56
Mieszany charakter świadczenia podlegającego zaspokojeniu z rachunku prowadzonego w walucie obcej	57
Obowiązek podania przez komornika, czy dochodzona należność podlega spełnieniu wyłącznie w walucie obcej	58
Określenie zakresu zajęcia na rachunku bankowym prowadzonym w walucie obcej	58
Kwota wolna od zajęcia na rachunku prowadzonym w walucie obcej	61
Art. 889 ² . [Przekazanie środków z rachunku]	63
Sposób obliczania terminu 7 dni	63
Możliwość wcześniejszego przekazania zajętych środków	65
Brak zastosowania do środków wyłączonych od egzekucji	66
Powiększenie kwoty przekazywanej na rzecz komornika o odsetki za opóźnienie	67
Sposób obliczania terminu 7 dni w przypadku kilku zajęć	67
Zbieg egzekucji do rachunku	67
Wydłużenie terminu do przekazania środków w przypadku egzekucji z rachunku bankowego, na który wystawiono dowód imienny	69
Brak przeszkody do przekazania zajętej kwoty	70
Termin do przekazania zajętych środków a kwota wolna od zajęcia	71

Obowiązek niezwłocznego przekazania zajętych środków w razie egzekucji bieżących alimentów i rent	72
Termin 7 dni do przekazania zajętej kwoty w postępowaniu zabezpieczającym	74
Art. 890. [Chwila zajęcia wierzytelności; ograniczenie skutków zajęcia]	75
Chwila zajęcia (początek zajęcia)	76
Zakończenie zajęcia	81
Czasowa niedopuszczalność zajęcia rachunku bankowego. Upadłość posiadacza rachunku. Otworzenie postępowania restrukturyzacyjnego względem posiadacza rachunku	83
Upadłość (art. 146 ust. 3 pr. up.)	84
Cesja wierzytelności z rachunku bankowego	90
Otwarcie postępowania restrukturyzacyjnego względem posiadacza rachunku	91
Przyszłe kwoty	93
Zawieszenie postępowania	95
Ograniczenie zakresu zajęcia	97
Ograniczenie zakresu zajęcia w przypadku zbiegu egzekucji	98
Świadczenia alimentacyjne	107
Świadczenia pieniężne wypłacane w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów	110
Świadczenia rodzinne, dodatki rodzinne	110
Dodatki pielęgnacyjne	111
Dodatki porodowe	112
Dodatki dla sierot zupełnych	113
Zasiłki dla opiekunów	113
Świadczenia z pomocy społecznej	114
Świadczenia integracyjne	116
Świadczenia wychowawcze	116
Świadczenie „Dobry Start”	116
Jednorazowe świadczenie, o którym mowa w art. 10 u.w.k.c.	117

Rodzinny kapitał opiekuńczy	117
Dofinansowanie obniżenia opłaty rodzica za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna	117
Dodatek osłonowy	117
Świadczenia, dodatki i inne kwoty, o których mowa w ustawie z 9.06.2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	119
Zezwolenie na dokonanie wypłaty z zajętego rachunku wynagrodzenia za pracę oraz na zasądzone alimenty i renty o charakterze alimentacyjnym	122
Art. 890 ¹ . [Zbieg zajęcia egzekucyjnego z zajęciem na zabezpieczenie]	129
Art. 890 ² . [Zajęcie wierzytelności z rachunku bankowego w okresie blokady]	133
Blokada rachunku podmiotu kwalifikowanego	134
Artykuł 890 ² k.p.c. jako <i>lex specialis</i> wobec art. 54b pr. bank.	135
Wstrzymanie realizacji zajęcia na czas trwania blokady rachunku podmiotu kwalifikowanego	137
Zajęcia komornicze, które nie podlegają wstrzymaniu	142
Wypłaty z rachunku objętego blokadą rachunku podmiotu kwalifikowanego oraz zajęciem egzekucyjnym	147
Art. 891. [Zbieg egzekucji sądowej i administracyjnej]	149
Przesłanki wystąpienia zbiegu egzekucji komorniczej i administracyjnej do rachunku	150
Brak zbiegu egzekucji w przypadku wystarczającej ilości środków na zajętych rachunku	151
Sposób określenia kwoty na rachunku wystarczającej na realizację wszystkich zajęć	151
Sposób postępowania banku w przypadku zbiegu więcej niż dwóch postępowań komorniczych i administracyjnych	154
Ustawowy model rozstrzygania o zbiegu	155
Sposób rozstrzygnięcia zbiegu	156

Sposób realizacji zajęć po rozstrzygnięciu zbiegu	157
Szczególny rodzaj zbiegu egzekucji komorniczej (art. 773 § 2 ¹ k.p.c.) i administracyjnej	158
Zbieg egzekucji komorniczej i administracyjnej prowadzonej do rachunku na podstawie jednolitego tytułu wykonawczego państwa członkowskiego Unii Europejskiej albo zagranicznego tytułu wykonawczego	158
Zbieg egzekucji komorniczej (art. 773 § 2 ¹ k.p.c.) i administracyjnej (art. 773 § 2 k.p.c.)	160
Uprzywilejowanie należności alimentacyjnej	161
Zbieg egzekucji komorniczej i administracyjnej do rachunku, na który wystawiono dowód imienny	161
Przepisy właściwe po rozstrzygnięciu zbiegu	162
Kolejny zbieg egzekucji komorniczej i administracyjnej do rachunku	164
Art. 891 ¹ . [Egzekucja z rachunku wspólnego]	167
Zakres przedmiotowy przepisu	168
Rachunek wspólny małżeński	170
Ustalenie wysokości udziału dłużnika w zajęтым rachunku	171
Ustalenie wysokości udziału dłużnika w zajęтым rachunku a kwota wolna od zajęcia	174
Zmiana umowy o prowadzenie rachunku wspólnego	175
Zakres zajęcia rachunku wspólnego	176
Zwolnienie od egzekucji udziałów pozostałych współposiadaczy rachunku	177
Kwota wolna od zajęcia	178
Charakter środków, które wpływają na zajęty rachunek wspólny	179
Zajęcie rachunku wspólnego współników spółki cywilnej	180
Art. 891 ² . [Egzekucja z rachunku wspólnego małżonków]	181
Rachunek wspólny małżeński	181
Przekształcenie rachunku małżeńskiego w rachunek wspólny prowadzony dla dłużnika oraz osoby trzeciej	182

	Zakres zajęcia	183
	Dwa lub więcej postępowań egzekucyjnych skierowanych przeciwko małżonkom	183
	Charakter środków wpływających na zajęty rachunek wspólny	185
	Kwota wolna od zajęcia	185
	Powództwo małżonka niebędącego dłużnikiem o zwolnienie od egzekucji	189
Art. 892.	[Odpowiedzialność za szkodę]	193
	Odpowiedzialność banku za szkodę wyrządzoną w związku z realizacją zajęcia	193
	Odpowiedzialność banku wobec wierzyciela	195
	Odpowiedzialność banku wobec dłużnika	197
	Odpowiedzialność porządkowa pracowników banku	202
	Odpowiedzialność odszkodowawcza pracowników banku	204
Art. 893.	[Odesłanie]	204
	Zakaz rozporządzania wierzytelnością z rachunku bankowego	204
	Odpowiednie stosowanie art. 887 k.p.c.	208
	Odpowiednie stosowanie przepisu art. 888 k.p.c.	211
Art. 893 ¹ .	[Zajęcie wkładu oszczędnościowego]	213
Art. 893 ² .	[Umorzenie książeczki oszczędnościowej]	214
	Rachunek bankowy, na który wystawiono dowód imienny	214
	Skutki zajęcia rachunku, na który wystawiono dowód imienny	219
	Odebranie dłużnikowi dowodu imiennego wystawionego do rachunku	221
	Powiadomienie o wstrzymaniu wypłat z rachunku placówek bankowych i pocztowych	223
	Doręczenie zawiadomienia o zajęciu dłużnikowi	224
	Doręczenie zawiadomienia o zajęciu wierzycielowi	224
	Wystąpienie przez wierzyciela z wnioskiem o umorzenie książeczki oszczędnościowej	225
	Brak doręczenia bankowi w wymaganym terminie wniosku o umorzenie książeczki oszczędnościowej	228

Art. 893 ^{2a} . [Doręczanie pism w systemie teleinformatycznym]	228
Art. 893 ³ . [Odesłanie]	234
Art. 893 ⁴ . [Odpowiednie stosowanie]	236

Ustawa
z dnia 17 czerwca 1966 r.
o postępowaniu egzekucyjnym w administracji

Art. 80. [Tryb postępowania]	237
Wierzytelność z rachunku bankowego	239
Sposób doręczania pism przez organy egzekucyjne oraz banki	240
Zakres zajęcia	241
Okres obowiązywania zajęcia	241
Wyjątki od zakazu dokonywania wypłat z zajętego rachunku	242
Termin do przekazania zajętej kwoty organowi egzekucyjnemu	243
Przeszkody do dokonania wpłaty na rzecz organu egzekucyjnego	244
Chwila zajęcia	246
Kwoty wpłacone na rachunek po dokonaniu zajęcia	249
Sumy zwolnione od zajęcia	250
Egzekucja z rachunku, na który wystawiono dowód imienny	258
Egzekucja z rachunku VAT	261
Zajęcia zabezpieczające	262
Doręczenie zobowiązanemu zawiadomienia o zajęciu	266
Zbieg egzekucji do rachunku	267
Zbieg egzekucji administracyjnych	268
Zbieg egzekucji administracyjnej z egzekucją komorniczą	270
Zbieg egzekucji administracyjnej prowadzonej na podstawie jednolitego lub zagranicznego tytułu wykonawczego z egzekucją sądową	270

Zbieg egzekucji sądowej mającej na celu wyegzekwowanie świadczeń powtarzających się lub w walucie obcej z egzekucją administracyjną	273
Zbieg egzekucji administracyjnej, o której mowa w art. 62 § 2 u.p.e.a., z egzekucją wskazaną w art. 62 § 3 u.p.e.a.	278
Brak wstrzymania czynności egzekucyjnych w przypadku wystąpienia zbiegu egzekucji	279
Obowiązki związane z rozstrzygnięciem zbiegu ciążące na organie egzekucyjnym	279
Tryb właściwy dla przejętej egzekucji	280
Nieprzystąpienie do prowadzenia łącznie egzekucji z rachunku bankowego	283
Kolejny zbieg egzekucji administracyjnej i sądowej	288
Pozostałe przepisy o zbiegu egzekucji	290
Zbieg postępowań zabezpieczających do rachunku	291
Zbieg postępowań zabezpieczających administracyjnych do rachunku	291
Zbieg postępowań zabezpieczających administracyjnych i sądowych do rachunku	291
Art. 81. [Skuteczność zajęcia]	292
Zakres zajęcia administracyjnego	294
Egzekucja z rachunku wspólnego	294
Egzekucja z rachunku lokaty terminowej	298
Egzekucja z rachunku bankowego prowadzonego w walucie obcej	299
Wyплаты z zajętego rachunku na poczet bieżących wynagrodzeń za pracę, zasądzonych alimentów i rent o charakterze alimentacyjnym zasądzonych tytułem odszkodowania, podatków oraz składek zusowskich	299
Wyплаты z rachunku zajętego w postępowaniu zabezpieczającym	306
Wyплаты z zajętego rachunku w okresie wstrzymania czynności egzekucyjnych (zawieszenia postępowania)	307

Wypłaty z zajętego rachunku na podatek dochodowy oraz na składki na ubezpieczenie społeczne	308
Wypłaty z zajętego rachunku na poczet zasądzonych alimentów i rent o charakterze alimentacyjnym zasądzonych tytułem odszkodowania	308
Zajęcie rachunku a blokada rachunku podmiotu kwalifikowanego	308
Art. 84. [Zajęcie rachunku bankowego związanego z dokumentem]	314
Art. 85. [Odbiór dokumentu]	316
Art. 86. [Umorzenie dokumentu przez wierzyciela]	322
Art. 86a. [Zajęcie rachunku]	328
Art. 86b. [Zawiadomienia i wezwania z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego]	330
Art. 87. [Odpowiednie stosowanie]	333

**Ustawa
z dnia 29 sierpnia 1997 r.
Prawo bankowe**

Art. 54. [Ochrona wkładów]	336
Cel przepisu	336
Zakres przedmiotowy przepisu	336
Dochodzenie wierzytelności alimentacyjnych a kwota wolna od zajęcia	337
Zwolnienie od zajęcia środków, a nie samego rachunku ...	338
Wysokość kwoty wolnej od zajęcia	339
Kwota wolna od zajęcia a liczba prowadzonych postępowań egzekucyjnych	340
Kwota wolna od zajęcia a liczba posiadanych przez dłużnika rachunków	340
Kwota wolna a zakończenie postępowania egzekucyjnego	341
Powstanie prawa do kwoty wolnej	342
Kwota wolna od zajęcia jako suma do wyczerpania (w ramach danego miesiąca kalendarzowego)	343

Odnowienie kwoty wolnej	344
Transakcje, które pomniejszają kwotę wolną	346
Kwota wolna a przelewy między różnymi rachunkami dłużnika	347
Kwota wolna a inne zwolnienia od egzekucji na rachunku bankowym	348
Sądowy lub administracyjny tytuł wykonawczy	349
Rachunek wspólny a kwota wolna	351
Art. 54a. [Zwolnienie od zajęcia na podstawie sądowego lub administracyjnego tytułu wykonawczego]	352
Art. 54b. [Środki pieniężne na rachunku będącym przedmiotem blokady rachunku wolne od zajęcia, wyjątki]	353
Bibliografia	355
Orzecznictwo	357

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

- k.c. – ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2022 r. poz. 1360 ze zm.)
- k.p.c. – ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 1805 ze zm.)
- k.r.o. – ustawa z 25.02.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1359)
- o.p. – ustawa z 29.08.1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2021 r. poz. 1540 ze zm.)
- p.g.g. – ustawa z 9.06.2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. z 2022 r. poz. 1072 ze zm.)
- pr. bank. – ustawa z 29.08.1997 r. – Prawo bankowe (Dz.U. z 2021 r. poz. 2439 ze zm.)
- pr. czek. – ustawa z 28.04.1936 r. – Prawo czekowe (Dz.U. z 2016 r. poz. 462)
- pr. res. – ustawa z 15.05.2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (Dz.U. z 2021 r. poz. 1588 ze zm.)
- pr. up. – ustawa z 28.02.2003 r. – Prawo upadłościowe (Dz.U. z 2022 r. poz. 1520)
- u.d.o. – ustawa z 17.12.2021 r. o dodatku osłonowym (Dz.U. z 2022 r. poz. 1 ze zm.)
- u.e.r.f.u.s. – ustawa z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2022 r. poz. 504)

- u.f.p. – ustawa z 27.08.2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2022 r. poz. 1634 ze zm.)
- u.o.d. – ustawa z 4.02.2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz.U. z 2022 r. poz. 1324 ze zm.)
- u.o.p.n. – ustawa z 20.05.2021 r. o ochronie praw nabywcy lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego oraz Deweloperskim Funduszu Gwarancyjnym (Dz.U. poz. 1177)
- u.p.e.a. – ustawa z 17.06.1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz.U. z 2022 r. poz. 479 ze zm.)
- u.p.o.U. – ustawa z 12.03.2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz.U. z 2022 r. poz. 583 ze zm.)
- u.p.o.u.a. – ustawa z 7.09.2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. z 2022 r. poz. 1205)
- u.s.k.o.k. – ustawa z 5.11.2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz.U. z 2022 r. poz. 924 ze zm.)
- u.s.o. – ustawa z 7.09.1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2021 r. poz. 1915 ze zm.)
- u.ś.o.z. – ustawa z 27.08.2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2021 r. poz. 1285 ze zm.)
- u.ś.r. – ustawa z 28.11.2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2022 r. poz. 615 ze zm.)
- u.ś.u.o.n. – ustawa z 31.07.2019 r. o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji (Dz.U. z 2022 r. poz. 1006 ze zm.)
- u.w.k.c. – ustawa z 4.11.2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2020 r. poz. 1329)
- u.w.r. – ustawa z 9.06.2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2022 r. poz. 447)
- u.z.f.ś.s. – ustawa z 4.03.1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz.U. z 2022 r. poz. 923)

Inne

KAS	– Krajowa Administracja Skarbowa
KIR	– Krajowa Izba Rozliczeniowa
NBP	– Narodowy Bank Polski
NSA	– Naczelny Sąd Administracyjny
SA	– sąd apelacyjny
SN	– Sąd Najwyższy
WSA	– wojewódzki sąd administracyjny
ZUS	– Zakład Ubezpieczeń Społecznych

USTAWA

z dnia 17 listopada 1964 r.

Kodeks postępowania cywilnego

Dz.U. z 2021 r. poz. 1805

(wyciąg)

Art. 889. [Zajęcie]

§ 1. W celu dokonania egzekucji z wierzytelności z rachunku bankowego komornik ogólnej właściwości dłużnika:

- 1) przesyła do banku, w którym dłużnik posiada rachunek, zawiadomienie o zajęciu wierzytelności pieniężnej dłużnika pochodzącej z rachunku bankowego do wysokości należności będącej przedmiotem egzekucji wraz z kosztami egzekucyjnymi i wzywa bank, aby nie dokonywał wypłat z rachunku bez zgody komornika do wysokości zajętej wierzytelności albo zawiadomił komornika w terminie siedmiu dni o przeszkodzie do przekazania zajętej kwoty; zawiadomienie jest skuteczne także w przypadku niewskazania rachunku bankowego;
- 2) zawiadamia dłużnika o zajęciu jego wierzytelności z rachunku bankowego, doręczając mu odpis zawiadomienia skierowanego do banku, o zakazie wypłat z rachunku bankowego.

§ 1¹. Jeżeli egzekucja dotyczy świadczeń, o których mowa w art. 773 § 2¹, komornik zawiadamia bank o charakterze egzekwowanych świadczeń.

§ 2. Równocześnie komornik przesyła wierzycielowi odpis zawiadomienia przesłanego do banku.

§ 3. Jeżeli wierzytelność z rachunku bankowego zajęta została w dwu lub więcej postępowaniach egzekucyjnych, a znajdująca się na rachunku kwota nie wystarcza na zaspokojenie wszystkich wierzycieli, bank wstrzymuje się z wypłatą zajętych kwot, powiadamiając o tym komorników prowadzących egzekucję. Zajęte wierzytelności bank wypłaca, po przekazaniu wszystkich spraw w trybie art. 773¹, komornikowi, który prowadzi dalszą egzekucję.

Przedmiot zajęcia

1. Przedmiotem egzekucji z rachunku bankowego jest wierzytelność z tytułu umowy o prowadzenie rachunku.

Zgodnie z art. 725 k.c. przez umowę rachunku bankowego bank zobowiązuje się względem posiadacza rachunku, na czas oznaczony lub nieoznaczony, do przechowywania jego środków pieniężnych oraz, jeżeli umowa tak stanowi, do przeprowadzania na jego zlecenie rozliczeń pieniężnych.

2. Wierzytelność z tytułu umowy o prowadzenie rachunku może istnieć i podlegać zajęciu również po rozwiązaniu umowy o prowadzenie rachunku i zamknięciu samego rachunku.

Przykład

Rachunek ROR prowadzony dla dłużnika został zajęty w toku postępowań egzekucyjnych prowadzonych przez komornika A oraz komornika B. W związku z wystąpieniem zbiegu egzekucji bank wstrzymał się z wypłatą zajętych kwot, powiadamiając o tym komorników prowadzących egzekucję (art. 889 § 3 k.p.c.). Po upływie 2 miesięcy, wobec braku na rachunku środków na pokrycie opłat za prowadzenie rachunku, bank zdecydował się na wypowiedzenie umowy. Po rozwiązaniu umowy bank przeksięgował środki zablokowane na rachunku na konto techniczne. Następnie do banku wpłynęło kolejne zawiadomienie o zajęciu, tym razem sporządzone przez komornika C. Jednocześnie komornik A wystąpił

o zajęcie wierzytelności przysługującej dłużnikowi od banku, zdeponowanej na rachunku technicznym, na podstawie art. 895 i nast. k.p.c.

Bank powinien poinformować komorników A, B i C o wystąpieniu zbiegu egzekucji do wierzytelności z tytułu umowy o prowadzenie rachunku. W odniesieniu do zawiadomienia o zajęciu, sporządzonego na podstawie art. 895 i nast. k.p.c., bank odmówi natomiast jego przyjęcia do realizacji, wskazując, że wierzytelność przysługująca dłużnikowi od banku, wynikająca z rozwiązanej umowy o prowadzenie rachunku, może zostać zajęta wyłącznie na podstawie art. 889 § 3 k.p.c., a nie art. 895 i nast. k.p.c.

Za powyższym kierunkiem interpretacji przemawia przede wszystkim pośłuzenie się przez ustawodawcę w art. 889 k.p.c. określeniem „zajęcie wierzytelności pieniężnej dłużnika pochodzącej z rachunku bankowego”, które jest pojęciem szerokim, obejmującym również wierzytelności przysługujące dłużnikowi od banku po rozwiązaniu umowy o prowadzenie rachunku.

Wprawdzie w art. 889 § 1 pkt 1 k.p.c. ustawodawca stanowi o przesłaniu zawiadomienia o zajęciu „do banku, w którym dłużnik posiada rachunek”, jednakże uznać należy, że w treści cytowanego przepisu odwołano się jedynie do sytuacji najbardziej typowej, tj. takiej, w której zajęcie dotyczy wierzytelności z tytułu umowy o prowadzenie rachunku, która nadal obowiązuje (nie została wypowiedziana). Powyższe nie wyklucza jednak możliwości prowadzenia egzekucji na podstawie art. 889 i nast. k.p.c. również w przypadku, gdy umowa została wypowiedziana, a sam rachunek nie jest już prowadzony. Przez analogię należałoby wówczas przyjmować, że zajęcie powinno zostać przesłane do banku, na którego rachunku technicznym zdeponowano środki pochodzące z tego rachunku.

3. Przez rachunek, o którym mowa w art. 889 k.p.c., należy rozumieć rachunek rozliczeniowy, w tym bieżący i pomocniczy, oraz prowadzone dla nich na zasadach określonych w rozdziale 3a pr. bank. rachunki VAT, rachunek terminowej lokaty, rachunek oszczędnościowy, rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy, w tym rachunek rodzinny, rachunek terminowej lokaty oszczędnościowej oraz rachunek powierniczy (por. art. 49 pr. bank.).

Stosownie do art. 49 ust. 2 i 3 pr. bank. rachunki rozliczeniowe oraz rachunki lokat terminowych mogą być prowadzone wyłącznie dla:

- 1) osób prawnych;
- 2) jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, o ile posiadają zdolność prawną;
- 3) osób fizycznych prowadzących działalność zarobkową na własny rachunek, w tym dla osób będących przedsiębiorcami.

Rachunki oszczędnościowe, rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe oraz rachunki terminowych lokat oszczędnościowych mogą być natomiast prowadzone wyłącznie dla:

- 1) osób fizycznych;
- 2) szkolnych kas oszczędnościowych;
- 3) pracowniczych kas zapomogowo-pożyczkowych;
- 4) rad rodziców.

Rachunki rodzinne mogą być prowadzone wyłącznie dla osób fizycznych, którym przyznano niepodlegające egzekucji świadczenia, dodatki, zasiłki oraz inne kwoty, o których mowa w art. 833 § 6 i 7 k.p.c., z wyjątkiem świadczeń alimentacyjnych (art. 49 ust. 4 pr. bank.).

4. W odniesieniu do rachunków VAT należy jednak pamiętać, że zgodnie z art. 62d ust. 1 pr. bank. środki pieniężne zgromadzone:
 - 1) na rachunku VAT,
 - 2) na rachunku rozliczeniowym w wysokości odpowiadającej kwocie podatku od towarów i usług wskazanej w komunikacie przelewu,
 - 3) na wyodrębnionym rachunku technicznym służącym identyfikacji posiadacza rachunku VAT– są wolne od zajęcia na podstawie sądowego lub administracyjnego tytułu wykonawczego dotyczącego egzekucji lub zabezpieczenia należności innych niż wymienione w art. 62b ust. 2 pkt 2 pr. bank.
5. Szczególnym rodzajem rachunku bankowego jest rachunek powierniczy przeznaczony do gromadzenia środków pieniężnych powierzonych posiadaczowi rachunku – na podstawie odrębnej umowy – przez osobę trzecią (art. 59 ust. 1 pr. bank.).

Stronami umowy rachunku powierniczego są bank i posiadacz rachunku (powiernik). Umowa rachunku powierniczego określa warunki, jakie powinny być spełnione, aby środki pieniężne osób trzecich wpłacone na rachunek mogły być wypłacone posiadaczowi rachunku lub aby jego dyspozycje w zakresie wykorzystania tych środków mogły być zrealizowane (art. 59 ust. 2 i 3 pr. bank.).

Popularnymi rodzajami rachunków powierniczych są: otwarte mieszkaniowe rachunki powiernicze oraz zamknięte mieszkaniowe rachunki powiernicze.

Przez otwarty mieszkaniowy rachunek powierniczy rozumie się należący do dewelopera rachunek powierniczy, o którym mowa w ustawie – Prawo bankowe, służący gromadzeniu środków pieniężnych wpłacanych przez nabywcę na cele określone w umowie deweloperskiej albo w jednej z umów, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2, 3 lub 5 lub ust. 2 u.o.p.n., z którego wypłata zdeponowanych środków następuje zgodnie z harmonogramem przedsięwzięcia deweloperskiego lub zadania inwestycyjnego, określonym w jednej z tych umów (art. 5 pkt 9 u.o.p.n.).

Zamkniętym mieszkaniowym rachunkiem powierniczym jest natomiast należący do dewelopera rachunek powierniczy, o którym mowa w ustawie – Prawo bankowe, służący gromadzeniu środków pieniężnych wpłacanych przez nabywcę na cele określone w umowie deweloperskiej albo jednej z umów, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2, 3 lub 5 lub ust. 2 u.o.p.n., z którego wypłata zdeponowanych środków następuje jednorazowo, po przeniesieniu na nabywcę każdego z praw wynikających z tych umów (art. 5 pkt 10 u.o.p.n.).

Deweloper dysponuje środkami wpłacanymi z otwartego mieszkaniowego rachunku powierniczego w celu finansowania lub refinansowania przedsięwzięcia deweloperskiego lub zadania inwestycyjnego, dla którego jest prowadzony ten rachunek (art. 13 u.o.p.n.).

Bank wypłaca deweloperowi środki pieniężne wpłacone przez nabywcę na zamknięty mieszkaniowy rachunek powierniczy po otrzymaniu wypisu

aktu notarialnego umowy przenoszącej na nabywcę prawa wynikające z umowy deweloperskiej albo umowy, o której mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2, 3 lub 5 lub ust. 2 u.o.p.n., w stanie wolnym od obciążeń, praw i roszczeń osób trzecich, z wyjątkiem obciążeń, na które wyraził zgodę nabywca (art. 15 u.o.p.n.).

Co istotne, z punktu widzenia przepisów o egzekucji z rachunku bankowego, w razie wszczęcia postępowania egzekucyjnego przeciwko posiadaczowi rachunku powierniczego – środki znajdujące się na rachunku nie podlegają zajęciu (art. 59 ust. 4 pr. bank.).

Przykład

Komornik przesłał do banku zawiadomienie o zajęciu rachunków należących do dewelopera D. Bank prowadzi dla dłużnika rachunek bieżący oraz otwarty mieszkaniowy rachunek powierniczy służący gromadzeniu środków wpłacanych przez nabywców lokali mieszkalnych, którzy zawarli z D umowy deweloperskie.

Zajęciu będzie podlegał jedynie rachunek bieżący należący do dewelopera. Natomiast w odniesieniu do rachunku powierniczego bank powinien poinformować komornika o przeszkodzie w realizacji zajęcia, z powołaniem się na art. 59 ust. 4 pr. bank. wyłączający środki znajdujące się na tego rodzaju rachunku spod zajęcia. Jest to uzasadnione faktem, że otwarty mieszkaniowy rachunek powierniczy służy gromadzeniu środków pieniężnych wpłacanych przez nabywców lokali na cele określone w umowie deweloperskiej (lub jednej z innych umów określonych w ustawie), a wypłata zdeponowanych na nim sum ma służyć realizacji przedsięwzięcia deweloperskiego określonego w tej umowie. Co za tym idzie, zajęcie tych środków na rzecz wierzycieli dewelopera prowadziłoby do pokrzywdzenia osób, które zawarły umowy deweloperskie, narażając je na utratę wpłaconych środków, skutkującą jednocześnie brakiem możliwości zrealizowania inwestycji oraz przeniesienia na nie własności wybudowanych lokali. Z tych też względów ustawodawca zdecydował, że środki te powinny być wyłączone od egzekucji prowadzonej przeciwko posiadaczowi rachunku powierniczego (w razie ogłoszenia upadłości posiadacza rachunku powierniczego podlegają one także wyłączeniu z masy upadłości – por. art. 59 ust. 5 pr. bank.).

6. Zgodnie z art. 59 ust. 3a pr. bank. rachunek powierniczy jest prowadzony w sposób umożliwiający w każdym czasie identyfikację osób trzecich, które wpłaciły środki pieniężne na ten rachunek, oraz obliczenie ich udziału w kwocie zgromadzonej na rachunku powierniczym. Uszczegółowienie tej zasady zawiera art. 7 ust. 4 u.o.p.n., zgodnie z którym bank prowadzący mieszkaniowy rachunek powierniczy ewidencjonuje wpłaty i wypłaty odrębnie dla każdego nabywcy, a na żądanie nabywcy podaje szczegółowe informacje dotyczące wpłat i wypłat dokonanych w wykonaniu umowy, której stroną jest nabywca występujący z żądaniem udzielenia informacji, takie jak data oraz kwoty wpłat i wypłat.

W praktyce banki prowadzące dla deweloperów rachunki powiernicze wyodrębniają w ich ramach tzw. rachunki wirtualne, na których są ewidencjonowane wpłaty dokonywane przez poszczególnych nabywców lokali (potocznie określane jako rachunki prowadzone dla tych właśnie osób).

Rachunki takie również nie podlegają egzekucji, jeżeli jest ona skierowana przeciwko deweloperowi, gdyż sumy na nich zdeponowane należy traktować jako zgromadzone na rachunku powierniczym.

Przykład

Bank prowadzi dla dewelopera D rachunek powierniczy, w ramach którego wyodrębniono tzw. rachunki wirtualne przypisane do poszczególnych nabywców lokali, z którymi D zawarł umowy deweloperskie. Do banku wpłynęło zawiadomienie o zajęciu rachunków należących do dewelopera.

Zajęciu nie będzie podlegał zarówno rachunek powierniczy prowadzony dla D, jak i wyodrębnione w jego ramach tzw. rachunki wirtualne przypisane do poszczególnych nabywców lokali. Środki zdeponowane na rachunkach wirtualnych należy bowiem także traktować jako środki znajdujące się na rachunku powierniczym.

7. Co ciekawe, art. 59 ust. 4 pr. bank. stanowi o wyłączeniu środków znajdujących się na rachunku powierniczym spod zajęcia, jeżeli postępowanie egzekucyjne jest prowadzone przeciwko posiadaczowi rachunku.

Powyższe sformułowanie mogłoby prowadzić do wniosku, że w przypadku, gdy zajęcie jest skierowane przeciwko innej osobie (np. powierzącemu), prowadzenie egzekucji z tych środków byłoby dopuszczalne. Jest to wniosek nieco zaskakujący, zważywszy na fakt, że zgodnie z ogólną regułą wyrażoną w art. 889 k.p.c. zajęciu podlegają przede wszystkim rachunki, względem których dłużnik jest posiadaczem. W związku z powyższym pojawia się pytanie, czy rachunki powiernicze podlegają egzekucji również wówczas, gdy samo zajęcie jest skierowane nie przeciwko ich posiadaczowi, ale przeciwko osobie trzeciej, tj. powierzającemu środki.

Wydaje się, że odpowiedź na tak postawione pytanie, biorąc pod uwagę sformułowanie przepisu art. 59 ust. 4 pr. bank., powinna być twierdząca, z tym jednakże zastrzeżeniem, że zajęcie środków znajdujących się na rachunku powierniczym powinno wówczas następować nie na podstawie art. 889 k.p.c., ale art. 895 i nast. k.p.c., tj. jako zajęcie tzw. innej wierzytelności.

Za powyższym stanowiskiem przemawiają następujące argumenty. Po pierwsze, art. 59 ust. 4 pr. bank., odczytywany literalnie, wyklucza zajęcie środków znajdujących się na rachunku powierniczym jedynie wówczas, gdy wszczęto postępowanie egzekucyjne przeciwko posiadaczowi rachunku (w przeciwieństwie do innych przepisów przewidujących wyłączenie od egzekucji środków zgromadzonych na rachunku bankowym, takich jak np. art. 54 ust. 1 lub art. 54a pr. bank., które stanowią o zwolnieniu od zajęcia wszelkich środków zgromadzonych na rachunku, bez względu na to przeciwko komu jest prowadzone postępowanie egzekucyjne). Skoro zatem ustawodawca wyraźnie zaznaczył w treści art. 59 ust. 4 pr. bank., że ma on zastosowanie w przypadku wszczęcia egzekucji przeciwko posiadaczowi rachunku, to tak też powinien on być odczytywany, tj. jako dopuszczający zajęcie tych środków w przypadku prowadzenia egzekucji przeciwko innej osobie, mającej do nich tytuł prawny.

Po drugie, kierując się regułą wyrażoną w art. 889 i nast. k.p.c., uznać należy, że egzekucji z rachunku bankowego podlegać mogą jedynie tego rodzaju rachunki, w stosunku do których dłużnikowi przysługuje status

ich posiadacza (względnie byłego posiadacza – w przypadku rozwiązania umowy o prowadzenie rachunku), a nie osoby trzeciej (choćby uprawnionej do domagania się zwrotu środków z tego rachunku). Co za tym idzie, nie powinny być zajmowane w tym trybie rachunki, co do których dłużnik nie jest stroną umowy o ich prowadzenie. Za powyższym wnioskiem przemawiają, oprócz wykładni językowej, również względy pragmatyczne, gdyż trudno byłoby wymagać od banku zajmowania na podstawie otrzymanego zawiadomienia o zajęciu w trybie art. 889 i nast. k.p.c. rachunków, które formalnie nie są przypisane do dłużnika (bank, wykonując tego rodzaju zajęcie, sprawdza bowiem jedynie, czy prowadzi rachunek dla dłużnika wskazanego w zawiadomieniu, posiłkując się informacjami wynikającymi z zawartych umów o prowadzenie rachunku).

Nie da się natomiast wykluczyć, że również osobie trzeciej, tj. przede wszystkim powierzającemu, będzie przysługiwać względem banku wierzytelność o zwrot środków znajdujących się na rachunku powierniczym. Powyższe może wynikać np. z przepisów ustawy o ochronie praw nabywcy lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego oraz Deweloperskim Funduszu Gwarancyjnym. Na przykład, zgodnie z art. 10 ust. 1–3 u.o.p.n., w przypadku wypowiedzenia umowy mieszkaniowego rachunku powierniczego deweloper niezwłocznie zawiera z innym bankiem umowę mieszkaniowego rachunku powierniczego, jednak nie później niż w terminie 60 dni od dnia wypowiedzenia tej umowy przez bank, z zastrzeżeniem, że przedmiotem zawieranej umowy jest prowadzenie takiego samego rodzaju mieszkaniowego rachunku powierniczego, jak w przypadku umowy, która została wypowiedziana. Środki zgromadzone na likwidowanym mieszkaniowym rachunku powierniczym są niezwłocznie przekazywane przez bank, w którym dotychczas prowadzono taki rachunek, na mieszkaniowy rachunek powierniczy otwarty przez dewelopera w innym banku, po przedstawieniu przez dewelopera oświadczenia z tego banku potwierdzającego, że rachunek, na który mają być przekazane środki, jest mieszkaniowym rachunkiem powierniczym w rozumieniu ustawy. W przypadku gdy deweloper nie przedstawi oświadczenia banku, o którym mowa powyżej, w terminie 60 dni od dnia wypowiedzenia umowy mieszkaniowego rachunku

powierniczego, bank niezwłocznie zwraca nabywcom środki znajdujące się na tym rachunku.

W związku z powyższym nie ulega wątpliwości, że po wypowiedzeniu umowy o prowadzenie rachunku powierniczego, w sytuacji gdy deweloper nie wskaże innego rachunku powierniczego, na który mogłyby zostać przekazane zdeponowane środki, nabywcy lokalu, który zawarł umowę deweloperską, będzie przysługiwać wierzytelność względem banku o zwrot tych środków. Nie będzie to jednak wierzytelność, która podlegałaby zajęciu na podstawie art. 889 i nast. k.p.c., ale art. 895 i nast. k.p.c.

Powyższe da się także zilustrować innym przykładem.

Przykład

Nabywca lokalu zawarł z deweloperem umowę deweloperską, na podstawie której wpłacił na otwarty mieszkaniowy rachunek powierniczy kwotę 30 000 zł. Następnie, wobec nieprzeniesienia przez dewelopera na nabywcę prawa własności lokalu w terminie określonym w umowie deweloperskiej, nabywca odstąpił od umowy deweloperskiej na podstawie art. 43 ust. 1 pkt 6 u.o.p.n. Oświadczenie o odstąpieniu zostało przekazane do banku. Po tygodniu od złożenia przez nabywcę oświadczenia o odstąpieniu od umowy deweloperskiej do banku wpłynęło zawiadomienie o zajęciu rachunków skierowane przeciwko nabywcy.

Nie ulega wątpliwości, że po skutecznym odstąpieniu od umowy deweloperskiej nabywcy będzie przysługiwać względem banku wierzytelność o zwrot środków zdeponowanych na rachunku powierniczym, przypisanych do osoby nabywcy. Wynika to z treści art. 18 ust. 1 u.o.p.n., zgodnie z którym w przypadku odstąpienia na podstawie art. 43 u.o.p.n. od umowy deweloperskiej albo umowy, o której mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2, 3 lub 5, przez jedną ze stron, bank wypłaca nabywcy przypadające mu środki pieniężne pozostałe na mieszkaniowym rachunku powierniczym w nominalnej wysokości niezwłocznie po otrzymaniu oświadczenia o odstąpieniu od jednej z tych umów. Powyższe nie oznacza jednak, że istnieje możliwość zajęcia wierzytelności przysługującej nabywcy względem banku na podstawie art. 889 i nast. k.p.c. Wymieniona wyżej wierzytelność

powinna być bowiem potraktowana jako tzw. inna wierzytelność w rozumieniu art. 895 i nast. k.p.c. Może ona zatem zostać zajęta, ale wyłącznie na podstawie art. 895 i nast. k.p.c., a nie art. 889 i nast. k.p.c.

8. Rachunkiem podlegającym zajęciu jest również rachunek IKE lub IKZE, gdyż jest on prowadzony przez bank w formie rachunku oszczędnościowego (por. art. 32 ustawy z 20.04.2004 r. o indywidualnych kontach emerytalnych oraz indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego, Dz.U. z 2019 r. poz. 1808 ze zm.).
9. Zajęciu nie podlegają natomiast rachunki techniczne prowadzone przez banki dla obsługi kredytów (pożyczek).

Przykład

Na podstawie umowy o kredyt hipoteczny bank ustalił z klientem, że należność kredytowa będzie spłacana za pośrednictwem rachunku technicznego X. W dniu 14 września do banku wpłynęło zawiadomienie o zajęciu rachunków należących do dłużnika, a dwa dni później, na rachunku technicznym służącym do obsługi kredytu pojawiła się kwota 3000 zł, wpłacona przez dłużnika na poczet spłaty kredytu.

Bank nie powinien zajmować środków, które zostały wpłacone na rachunek techniczny, gdyż nie stanowią one wierzytelności z tytułu umowy o prowadzenie rachunku, o której mowa w art. 889 k.p.c. (rachunek techniczny banku nie jest rachunkiem bankowym należącym do dłużnika, tj. rachunkiem bankowym w rozumieniu art. 49 pr. bank., a jednocześnie dłużnikowi co do zasady nie przysługuje wobec banku wierzytelność o zwrot środków, które zostały wpłacone na rachunek techniczny).

Rachunki wspólne

10. Przedmiotem egzekucji może być również rachunek wspólny.

Rachunek bankowy może być prowadzony dla kilku osób fizycznych, kilku jednostek samorządu terytorialnego albo stron umowy o współpracy w rozumieniu ustawy z 9.06.2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze – rachunek wspólny.

W przypadku rachunku wspólnego prowadzonego dla osób fizycznych, o ile umowa rachunku bankowego nie stanowi inaczej:

- 1) każdy ze współposiadaczy rachunku może dysponować samodzielnie środkami pieniężnymi zgromadzonymi na rachunku;
- 2) każdy ze współposiadaczy rachunku może w każdym czasie wypowiedzieć umowę ze skutkiem dla pozostałych współposiadaczy (art. 51a pr. bank.).

Zasady dysponowania środkami pieniężnymi zgromadzonymi na rachunku wspólnym prowadzonym dla jednostek samorządu terytorialnego oraz zasady wypowiedzania umowy tego rachunku określa umowa rachunku bankowego (art. 51b ust. 3 pr. bank.).

W przypadku rachunku wspólnego dla stron umowy o współpracy:

- 1) uprawnionym do dysponowania środkami pieniężnymi zgromadzonymi na rachunku jest wyłącznie współposiadacz będący operatorem w rozumieniu ustawy z 9.06.2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze;
- 2) współposiadacz rachunku może żądać bieżących informacji o saldzie, okresowych wyciągów bankowych oraz historii rachunku i subkont (art. 51c ust. 2 pr. bank.).

Zasady prowadzenia egzekucji z rachunków wspólnych określają art. 891¹ oraz 891² k.p.c.

W odniesieniu do rachunku wspólnego o charakterze oszczędnościowym dłużnik (dłużnicy) będzie mógł skorzystać tylko z jednej kwoty wolnej od zajęcia (art. 54 ust. 2 pr. bank.), bez względu na liczbę współposiadaczy takiego rachunku (więcej na ten temat por. komentarz do art. 891¹ k.p.c., pkt 14, komentarz do art. 891² k.p.c., pkt 10–11).

Rachunki o charakterze oszczędnościowym

11. Z punktu widzenia przepisów o egzekucji istotne znaczenie ma podział rachunków na rachunki o charakterze oszczędnościowym (rachunki oszczędnościowe, rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe oraz rachunki terminowych lokat oszczędnościowych) oraz inne. W odniesieniu

do rachunków o charakterze oszczędnościowym dłużnik będzie mógł bowiem skorzystać z przywileju tzw. kwoty wolnej od zajęcia. Zgodnie z art. 54 ust. 1 pr. bank. środki pieniężne znajdujące się na rachunkach oszczędnościowych, rachunkach oszczędnościowo-rozliczeniowych oraz na rachunkach terminowych lokat oszczędnościowych jednej osoby, niezależnie od liczby zawartych umów, są wolne od zajęcia na podstawie sądowego lub administracyjnego tytułu wykonawczego, w każdym miesiącu kalendarzowym, w którym obowiązuje zajęcie, do wysokości 75% minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalanego na podstawie ustawy z 10.10.2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz.U. z 2020 r. poz. 2207 ze zm.), przysługującego pracownikowi zatrudnionemu w pełnym miesięcznym wymiarze czasu pracy.

Przykład

Bank prowadzi dla dłużnika rachunek ROR oraz rachunek bieżący.

Po wpływie zawiadomienia o zajęciu bank będzie zobowiązany do przekazania na rzecz komornika całości środków znajdujących się na rachunku bieżącym, do wysokości zajęcia, a także nadwyżki środków ponad kwotę wolną (2257,50 zł w 2022 r.) z rachunku ROR (oczywiście, również do wysokości zajęcia).

Więcej na temat kwoty wolnej od zajęcia por. komentarz do art. 54 pr. bank.

Określenie dłużnika

12. Komornik, dokonując zajęcia rachunku dłużnika, jest obowiązany podać numer PESEL, NIP lub REGON dłużnika, którego ta czynność dotyczy, jeżeli numery te zostały dłużnikowi nadane, a w razie konieczności także inne dane niezbędne do identyfikacji jego tożsamości (art. 760² k.p.c.). Brak wskazania powyższych danych może stanowić podstawę do odmowy realizacji zajęcia przez bank.

Właściwość miejscowa komornika

13. Omawiany przepis stanowi o przesłaniu do banku zawiadomienia o zajęciu przez komornika ogólnej właściwości dłużnika. Przez ogólną właściwość dłużnika należy rozumieć właściwość ustalaną na podstawie miejsca zamieszkania dłużnika. Mając jednak na uwadze, że wierzyciel ma prawo wyboru komornika na obszarze właściwości sądu apelacyjnego, na którym znajduje się siedziba kancelarii komornika właściwego zgodnie z przepisami ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (art. 10 ust. 1 ustawy z 22.03.2018 r. o komornikach sądowych, Dz.U. z 2022 r. poz. 1168 ze zm.), przyjąć należy, że zajęcia może także dokonać komornik wybrany przez wierzyciela na zasadach wskazanych w ww. ustawie.

Sposób doręczania pism w postępowaniu egzekucyjnym z rachunku bankowego

14. Komornik doręcza bankowi zawiadomienie o zajęciu za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego zajęcie wierzytelności z rachunku bankowego (art. 893^{2a} k.p.c.). W przypadku gdy zajęcie zostanie skierowane do banku w formie papierowej, bank powinien odmówić przyjęcia go do realizacji. W Kodeksie postępowania cywilnego brak bowiem odpowiednika art. 86b zdanie drugie u.p.e.a., zgodnie z którym, jeżeli wykorzystanie tego systemu jest niemożliwe z przyczyn technicznych, w czasie niezbędnym do przywrócenia jego funkcjonowania zawiadomienie i inne pisma w egzekucji z wierzytelności z rachunku bankowego doręcza się na piśmie.

Przykład

Komornik przesłał do banku zawiadomienie o zajęciu na piśmie, powołując się na awarię systemu teleinformatycznego Ognivo.

Bank powinien odmówić realizacji zajęcia, wskazując na nieprawidłową formę, w jakiej zostało ono doręczone (art. 893^{2a} k.p.c.).

15. Wszelkie dalsze pisma dotyczące egzekucji z zajętego rachunku zarówno komornik, jak i bank zobowiązani są doręczać sobie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego zajęcie wierzytelności z rachunku bankowego (art. 893^{2a} k.p.c.).

Jeżeli jednak chodzi o egzekucje z rachunku bankowego wszczęte przed dniem 8.09.2016 r., korespondencja powinna być prowadzona w zwykłej formie pisemnej (por. art. 21 ust. 9 ustawy z 10.07.2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. poz. 1311 ze zm.).

16. Dłużnik zostanie natomiast poinformowany o dokonany zajęcia drogą tradycyjną (tj. za pośrednictwem operatora pocztowego). Podobnie zresztą jak wierzyciel.

Zakres zajęcia

17. Zajęcie powinno być dokonane „do wysokości należności będącej przedmiotem egzekucji wraz z kosztami egzekucyjnymi”. Przez należność będącą przedmiotem egzekucji należy rozumieć zarówno należność główną, jak i uboczną. Oznacza to, biorąc pod uwagę, że zajęcie jest co do zasady realizowane po upływie 7 dni od daty jego wpływu do banku, że kwota, która zostanie przekazana komornikowi, obejmie również odsetki za opóźnienie naliczone od daty wymagalności roszczenia do chwili realizacji zajęcia przez bank.

Przykład

Do banku wpłynęło w dniu 29 czerwca zawiadomienie o zajęcia rachunku należącego do A. Jako należności podlegające wyegzekwowaniu wskazano:

- a) należność główną w wysokości 100 000 zł,
- b) odsetki w wysokości 6500 zł, wyliczone na dzień 29 czerwca,
- c) koszty w wysokości 3000 zł.

Bank powinien przekazać na rzecz komornika w dniu 7 lipca kwotę należności głównej, odsetek, kosztów oraz dalszych odsetek, naliczonych od kwoty 100 000 zł, za okres od dnia 30 czerwca do dnia 7 lipca.

Pewne wątpliwości może budzić możliwość zablokowania przez bank, już w dniu 29 czerwca, środków na rachunku na pokrycie odsetek za okres od dnia 30 czerwca do dnia 7 lipca. Jednak w mojej ocenie takie zachowanie banku należy uznać za jak najbardziej dopuszczalne. Umożliwia ono bowiem prawidłową realizację zajęcia po upływie terminu

7 dni. W przeciwnym razie mogłoby dojść do sytuacji, w której dłużnik, po uzyskaniu informacji o zajęciu należącego do niego rachunku, wypłaciłby z niego wszystkie środki (ponad kwotę objętą zajęciem), co uniemożliwiłoby pełną realizację zajęcia po upływie terminu wskazanego w art. 889² k.p.c. (bank mógłby przekazać na rzecz wierzyciela wyłącznie środki odpowiadające wysokości należności głównej, odsetek wyliczonych na dzień zajęcia oraz kosztów, bez dalszych odsetek za okres od dnia zajęcia do jego realizacji; mimo wystarczającej ilości środków na rachunku dłużnika w dniu dokonania zajęcia nie zostałoby ono zatem zrealizowane w całości).

18. Ustalenie wysokości środków, które powinny zostać zablokowane na skutek dokonania zajęcia, może być problematyczne zwłaszcza w przypadku powstania zbiegu egzekucji komorniczych.

Przykład

Komornik A dokonał zajęcia rachunku bieżącego należącego do dłużnika na kwotę 10 000 zł (należność główna, odsetki wyliczone na dzień zajęcia, koszty), a komornik B na kwotę 20 000 zł (należność główna, odsetki wyliczone na dzień zajęcia, koszty). Na rachunku znajdowała się kwota 45 000 zł. Bank wstrzymał się z realizacją obu zajęć i poinformował organy egzekucyjne o zbiegu.

W przypadku gdyby bank zablokował na rachunku dłużnika środki odpowiadające swojej wysokością wyłącznie kwocie należności głównej, odsetek wyliczonych na dzień zajęcia oraz kosztów, mogłoby się okazać, że w chwili rozstrzygnięcia zbiegu i realizacji zajęć na rzecz komornika właściwego do dalszego, łącznego prowadzenia postępowania na rachunku nie byłoby już wystarczającej ilości środków na pokrycie odsetek naliczonych za okres od dnia powstania zbiegu do chwili realizacji zajęcia (ze względu np. na ich wypłatę przez dłużnika). W związku z powyższym wydaje się zasadne przyjęcie przez bank, że w takiej sytuacji zablokowaniu powinna również podlegać dodatkowo kwota środków na pokrycie odsetek, które zostaną naliczone w przyszłości (w wysokości np. 5–10% należności całkowitej).

19. W przypadku gdy na rachunku nie znajduje się kwota wystarczająca do całkowitej realizacji zajęcia, bank powinien powiększać każdego dnia zakres blokady na rachunku o kwotę odsetek.

Przykład

Do banku wpłynęło zawiadomienie o zajęciu skierowane przeciwko dłużnikowi Ryszardowi Mojakowi. Na rachunku bieżącym znajdowała się kwota 10 000 zł, która wystarczała jedynie do częściowej realizacji zajęcia.

Bank, po przekazaniu komornikowi całości środków znajdujących się na rachunku, powinien powiększać każdego dnia zakres blokady o wysokość odsetek naliczanych od kwoty niespłaconej należności głównej za każdy kolejny dzień opóźnienia.

W praktyce banki powiększają kwotę zajęcia dokonywanego na rachunku dłużnika o pewną stałą, oznaczoną procentowo część, która ma służyć zaspokojeniu należności okresowych (przede wszystkim odsetek), już na samym początku założenia blokady (tj. np. o 5–10%).

20. Szczególny sposób postępowania powinien zostać przyjęty w przypadku realizacji zajęcia alimentacyjnego. W odniesieniu do tzw. bieżących rat alimentacyjnych bank będzie bowiem zobowiązany do blokowania środków na poczet zajęcia dopiero po upływie terminu wymagalności poszczegółnej raty.

Przykład

Do banku wpłynęło w dniu 6 kwietnia zawiadomienie o zajęciu, obejmujące alimenty zaległe oraz alimenty bieżące w wysokości 800 zł miesięcznie, płatne z góry, do 10. dnia każdego miesiąca, począwszy od kwietnia. Po upływie 7 dni od daty dokonania zajęcia bank powinien przekazać komornikowi kwotę odpowiadającą wysokości alimentów zaległych oraz bieżącej raty alimentacyjnej za kwiecień. Należność na poczet kolejnej raty alimentacyjnej, płatnej do 10 maja, powinna zostać natomiast przekazana komornikowi dopiero w dniu 11 maja. W przypadku gdyby na rachunku nie było w tej dacie (11 maja) wystarczającej ilości środków, obowiązkiem banku będzie założenie blokady na wskazaną kwotę. W podobny sposób należałoby postępować w kolejnych miesiącach, w których

będzie przypadać płatność kolejnych rat alimentacyjnych. Bank nie powinien natomiast blokować środków na poczet zajęcia konkretnej raty alimentacyjnej przed terminem jej płatności, gdyż w tym okresie nie jest ona jeszcze wymagalna, a co za tym idzie, nie powinna być dochodzona w postępowaniu egzekucyjnym (do terminu płatności kolejnej raty dłużnik ma jeszcze możliwość dobrowolnego uregulowania należności).

21. W odniesieniu do zajęcia alimentacyjnego dłużnik, będący posiadaczem rachunku o charakterze oszczędnościowym, nie skorzysta z tzw. kwoty wolnej od zajęcia (art. 1083 § 2 k.p.c.).

Podobnie będzie w przypadku dochodzenia należności przez fundusz alimentacyjny (por. art. 27 ust. 3 u.p.o.u.a.).

22. Egzekucji z rachunku bankowego co do zasady nie podlegają środki znajdujące się na rachunku zakładowego funduszu świadczeń socjalnych (por. art. 12 ust. 2 u.z.f.ś.s., zgodnie z którym środki funduszu nie podlegają egzekucji, z wyjątkiem przypadków, gdy egzekucja jest prowadzona w związku z zobowiązaniami funduszu).

Stylizacja art. 12 ust. 2 u.z.f.ś.s. mogłaby wprowadzić przemawiać za wnioskiem, że zawiera on jedynie ogólne wyłączenie od egzekucji (tzw. wyłączenie od egzekucji u źródła), a nie na rachunku bankowym, jednakże jego analiza w powiązaniu z art. 12 ust. 1 u.z.f.ś.s. uzasadnia przyjęcie poglądu, zgodnie z którym w istocie mamy do czynienia z wyłączeniem od egzekucji na rachunku bankowym. Powyższe wynika w sposób pośredni z brzmienia art. 12 ust. 1 u.z.f.ś.s., nakazującego gromadzenie środków funduszu wyłącznie na rachunku bankowym. Co za tym idzie, zawarte w ust. 2 cytowanego przepisu wyłączenie należy interpretować jako odnoszące się do egzekucji na rachunku bankowym (a nie tzw. wyłączenie od egzekucji u źródła). W przeciwnym bowiem razie należałoby uznać, że ustawodawca nie wprowadził wyłączenia ww. środków od egzekucji na rachunku bankowym, a jednocześnie, z drugiej strony, nakazał ich gromadzenie wyłącznie w formie depozytu bankowego. Wyłączenie od egzekucji zawarte w art. 12 ust. 2 u.z.f.ś.s., jako nieodnoszące się do rachunku bankowego, byłoby wówczas całkowicie bezprzedmiotowe.